

EL COL·LECCIONISME DE TEMÀTICA TERRASSENCA (103). PERE SALOM I MORERA

En aquest i en el proper suplement seguirem la trajectòria industrial d'uns empresaris tèxtils: els Salom, els Argemí i els Bacardit, que abans de la Guerra Civil van formar una societat de curta durada i que a la postguerra van seguir trajectòries separades. Comencem avui referint-nos al primer d'ells, Pere Salom i Morera, fill de Claudi Salom i Codina, un sabater d'origen hebreu nascut a l'Alger i popular a la nostra ciutat, on es va instal·lar per una altra faceta seva, laboral; la de professor de música. Salom va ser el segon director de la coral Els Amics. El 18 de juliol de 1897 va dirigir al Teatre del Retiro un festival de corals en què van participar uns 200 coristes de Sabadell, Manresa i Terrassa. Aprofitem per advertir que hi ha una errada (de Josep Freixas i Vivó) en la biografia de Salom a *Músics terrassencs o vinculats a Terrassa abans del segle XX*, ja que, arrossega dades confuses extretes del llibre d'en Ragon "El arte y los artistas en Tarrasa", atribueix a Claudi Salom Codina, activitats d'un fill seu que duia el mateix nom. Claudi Salom i Codina morí el 17 de juliol de 1900 als 40 anys. Una anècdota curiosa del seu traspass; és que el diari republicà *El Espejo* del 28 de juliol es feia ressò del rumor que va córrer per Terrassa que Claudi Salom havia estat enterrat viu. Claudi Salom estava casat amb la gironina Maria Morera i Simon, la família de la qual residia a Sabadell. El matrimoni Salom-Morera, a més a més d'en Pere, va tenir dos fills més: un noi, Claudi, i una noia, Teresa. Claudi serà professor de música com el seu pare, cosa que ha originat la confusió que abans hem esmentat. El 1903 instal·larà una acadèmia de solfeig i piano en un pis del carrer de la Fontvella, núm 15, que traslladarà posteriorment a un altre pis del carrer de Sant Antoni, número 39. Claudi Salom Morera serà el mestre de la triple terrassenca Palmira Balasch, que debutarà al Teatre del Retiro el 10 d'octubre de 1907. Poc temps després, Claudi Salom es traslladarà a la població de Calella de la Costa, on s'hi assentarà definitivament.

Pere Salom i Morera, nascut accidentalment a casa dels seus avis materns a Sabadell, esdevindrà un personatge polifacètic: industrial, escriptor i polític, que, pel que explicarem, creiem que reuneix prou mèrits perquè la ciutat li dediqués el nom d'algun dels seus carrers, però les seves circumstàncies personals -el fet que no retornés a Terrassa després de la Guerra Civil i l'oblit en què el mantingué el franquisme- han fet que sigui un personatge injustament desconegut pels terrassencs.

Quant a la faceta literària de Pere Salom, ens consta que els companys d'Amics de les Arts que editen *Ciutat* tenen previst dedicar-li un profund estudi. Nosaltres ens limitarem a assenyalar que com a poeta va acumular premis en

LÈRIDA-REVISTA

PREMI VI. De l'Ajuntament de Lleida.

La missa dels emigrants

PERE SALOM I MORERA.

els Jocs Florals que en aquells temps es celebraven en diferents poblacions catalanes, el primer d'ells abans de complir els 19 anys. Col·laborà en diaris i revistes terrassenques com *El Dia*, *L'Esperit Jove*, *La Ceba i Llum Novella*, i també en els de la capital catalana *Cu-Cut*, *Nos ab Nos*, *L'Esquella de la Torratxa*, *El Patufet*, *Juventut Catalana*, *El Teatre Català* i *L'Abella d'Or*. Publicà diversos llibres de poesia i novel·la. El seu naixement accidental a Sabadell fou aprofitat pels de la veïna ciutat per incloure dues obres seves a la Biblioteca Sabadellenca. Dedicà una especial atenció a la vida gitana i publicà obres sobre aquesta temàtica, una d'elles, adaptada al teatre, *La Tribu Nacional*, que fou representada per la companyia Piera Goula al Teatre Principal el 30 de novembre de 1913, amb música de Josep Gasset.

Quant a la faceta política, Pere Salom militarà en les files catalanistes. El 1903, amb només 19 anys, ja forma part de la Junta Directiva de l'Agrupació Regionalista. A les eleccions municipals de febrer de 1920, Salom participarà en la candidatura de l'Associació Nacionalista pel districte primer i resultarà el candidat més votat de tota la ciutat. La victòria dels nacionalistes en aquestes eleccions i en les del febrer de 1922 farà que Salom sigui elegit alcalde el 31 de març. El cop d'estat de Primo de Rivera tindrà conseqüències per al catalanisme terrassenc. Salom serà destituït el 18 de setembre de 1923 acusat de separatista. Nou dies després es clausurarà l'Associació Nacionalista. La caiguda de la Dictadura el gener de 1930 permetrà a Salom recuperar el càrrec de regidor fins a les eleccions d'abril de 1931, que van portar la República a Espanya, en que la candidatura de l'Associació Catalanista, el nou partit que substituirà l'antiga Associació Nacionalista, serà escombrada per la candidatura republicana principalment i per la monàrquica en segon terme, i Salom no sortirà reelegit. El 1934 Salom presidirà l'Associació Catalanista i el Conservatori de Música, i el 1936 presidirà també l'Institut Industrial. Durant l'esclat de la Guerra Civil el juliol d'aquell any, els incontrolats posen en perill la seva vida i Salom, escortat per ordre de Samuel Morera, fuig a amagar-se primer a la població de Calella i després a Barcelona, fins que passarà a Andorra a peu, des d'on es traslladarà a Sant Sebastià, a la zona nacional. L'ambient d'hostilitat cap al catalanisme que es viu a la ciutat basca incomoda Salom, que, via Itàlia, es traslladarà a Mallorca, on romandrà durant la resta de la Guerra. A la postguerra, decebut amb molts dels seus companys de partit, que s'havien afegit als vencedors i renegaven del seu catalanisme, decideix romandre a Palma fins a la seva mort. La data de la qual, per cert, no figura ni en *l'Enciclopedia Catalana* ni en la primera, ni en la recent segona edició del *Nou Diccionari 62 de la Literatura Catalana*. Va morir el 16 de maig de 1950.

En el proper suplement tractarem la trajectòria industrial de Salom i dels seus associats.

PERE SALOM

GITANOS

LLIBRE D'AMOR I DE PIETAT

BARCELONA

SECRETAT AMBROSIA LA NEOTIPIA
Passatge de Gràcia, 77, bis.

1911

RAFAEL COMAS